

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА**

Кафедра економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

Микола КОРОТЄЄВ

«08» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 23 Соціальна робота

Спеціальність: 232 Соціальне забезпечення

Освітня програма: Соціальне забезпечення

Факультет: економіки і підприємництва

Умань – 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Економічна теорія» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 232 Соціальне забезпечення освітньої програми Соціальне забезпечення. Умань: Уманський національний університет садівництва, 2024. 30 с.

Розробники: Оксана ФРОТЕР, к.е.н. доцент

 Оксана ФРОТЕР

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки
Протокол від 07 серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри економіки

 Алла ОСІПОВА

«07» серпня 2024 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету економіки і підприємництва

Протокол від 08 серпня 2024 року № 1

Голова Руслан МУДРАК

«08» серпня 2024 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання	заочна форма навчання	
Кількість кредитів – 6	Галузь знань: <u>23 Соціальна робота</u>	Обов’язкова		
Модулів – 1	Спеціальність: <u>232 Соціальне забезпечення</u>			
Змістових модулів – 3		Рік підготовки		
Загальна кількість годин – 180		1-й		1-й
		Семестр		
		2-й,		2-й
	Лекції			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 5,5	Освітній рівень: <u>перший (бакалаврський)</u> Освітня програма: <u>Соціальне забезпечення</u>	32 год.	8 год.	
		Практичні, семінарські		
		38 год.	4 год.	
		Лабораторні		
		-	-	
		Самостійна робота		
		110 год.	168 год.	
		Індивідуальні завдання:		
		-		
		Вид контролю:		
екзамен				

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Економічна теорія» розроблена відповідно до Положення про методичне забезпечення освітнього процесу в Уманському національному університеті садівництва (схвалено Вченою радою УНУС, протокол №1 від 08.10.2020, із змінами та доповненнями від 11.07.2024, протокол № 8).

Навчальна дисципліна «Економічна теорія» належить до обов'язкових дисциплін, вивчення яких передбачено освітньо-професійною програмою підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Соціальне забезпечення» за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення.

Мета вивчення дисципліни – набуття майбутніми фахівцями ґрунтовних економічних знань, формування у них логіки економічного мислення і економічної культури, навчання їх базовим методам пізнання і аналізу економічних процесів, вмінню приймати обґрунтовані рішення з приводу економічних проблем, пов'язаних з їхньою економічною діяльністю.

Завдання дисципліни – набуття належних навичок раціональної економічної поведінки, виходячи з концептуальних основ ринкової економіки, розуміння особливостей функціонування сучасних ринків та утворення цін на послуги праці, капіталу, природних ресурсів відповідно до типу ринкової структури; набуття навичок аналізу агрегованих показників, визначення чинників і наслідків макроекономічного розвитку господарських систем, а також можливостей держави коригувати цей розвиток відповідно до цілей та пріоритетів економічної політики. Формування належних навичок раціональної економічної поведінки, виходячи з концептуальних основ ринкової економіки, розуміння особливостей функціонування сучасних ринків та утворення цін на послуги праці, капіталу, природних ресурсів відповідно до типу ринкової структури; набуття навичок аналізу агрегованих показників, визначення чинників і наслідків макроекономічного розвитку господарських систем, а також можливостей держави коригувати цей розвиток відповідно до цілей та пріоритетів економічної політики.

Предметом навчальної дисципліни «Економічна теорія» є вивчення загальних законів і принципів функціонування економічних систем, а також поведінки економічних суб'єктів (індивідів, фірм, держави) в умовах обмежених ресурсів; дослідження способів виробництва, розподілу, обміну та споживання благ, а також аналіз механізмів ринку, ціноутворення, конкуренції та ролі державного регулювання в економіці.

Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі освітньо-професійної програми: дисципліна є пререквізитом усіх дисциплін економічного циклу спеціальності 232 Соціальне забезпечення та постреквізитом для вивчення курсів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, зокрема: Економіка праці та соціально-трудові відносини, Основи економіки соціального забезпечення, Основи соціально-економічного аналізу та інших.

Вивчення навчальної дисципліни «Економічна теорія» передбачає формування та розвиток у здобувачів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Соціальне забезпечення» (див. табл. 1).

Таблиця 1

Матриця компетентностей та програмних результатів навчання, які формуються під час вивчення навчальної дисципліни «Економічна теорія» відповідно до ОПП «Соціальне забезпечення»

Шифр компетентності	Компетентність	Шифр результату навчання	Результат навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК 2	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	ПРН 2	Ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення.
		ПРН 6	Застосовувати базові знання про основи економічної допомоги об'єктам соціального захисту.
		ПРН 11	Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення.
ЗК 3	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ПРН 6	Застосовувати базові знання про основи економічної допомоги об'єктам соціального захисту.
		ПРН 11	Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення.
ЗК 7	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	ПРН 6	Застосовувати базові знання про основи економічної допомоги об'єктам соціального захисту.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)			
СК 1	Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком держави.	ПРН 2	Ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення.
		ПРН 6	Застосовувати базові знання про основи економічної допомоги об'єктам соціального захисту.
		ПРН 11	Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення.

Методи навчання, методи контролю що відповідають визначеним результатам навчання з навчальної дисципліни «Економічна теорія» наведено в табл. 2. і табл.3.

Таблиця 2

Результати, методи навчання та методи контролю з навчальної дисципліни «Економічна теорія»

Результати навчання за навчальною дисципліною		Методи навчання	Методи контролю
1	Знання:		
1.1	Концептуальні знання базових положень економічної теорії щодо функціонування ринкового механізму, формування попиту і пропозиції, вибору споживача і виробника, утворення цін на послуги праці, капіталу, природних ресурсів відповідно до типу ринкової структури.	лекція, практичне заняття, дискурс, презентація, вирішення конкретних задач і ситуацій в малих групах або індивідуально, самонавчання через Moodle	тестування, бліц- опитування, ланцюжкове опитування, експрес-контроль, участь у дискусії, виконання завдань, підготовка та представлення презентацій, модульна робота, підсумковий контроль
1.2	Критичне осмислення принципів організації економічних систем в ринкових умовах, економічних процесів і явищ у державі.		
1.3	Критичне осмислення термінології і основних прийомів економічного аналізу, особливостей формування ринків факторів виробництва, а також методів державного регулювання економічних процесів у державі.		
2	Уміння/навички:		
2.1	Використовувати інструментарій економічного аналізу для вивчення, розв'язання задач та оптимізації поведінки економічних суб'єктів у ринкових умовах	лекція, практичне заняття, дискусія, презентація, самонавчання через Moodle	перевірка виконаних завдань, усне опитування, тестування, виконання індивідуальних і командних завдань, представлення презентацій, модульна (контрольна) робота підсумковий контроль.
2.2	Застосовувати прийоми економічних досліджень для аналізу та розв'язання складних непередбачуваних задач, що стосуються ефективності функціонування економічних систем.		
2.3.	Розв'язання складних непередбачуваних задач і проблем з позиції тлумачення природи суспільних процесів і явищ з використанням		
3	Комунікація:		
3.1	Вміння використовувати комунікаційні технології для тлумачення природи суспільних процесів і явищ з позицій базових положень економічної теорії	практичне заняття, дискусія, вирішення практичних ситуацій	представлення презентації, перевірка аналітично-розрахункових завдань, обговорення ситуаційних завдань, підсумковий контроль
3.2.	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію на підставі результатів економічних досліджень		
3.3	Донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в економічній сфері		
4	Відповідальність і автономія		
4.1	Здатність приймати рішення, що впливають на діяльність, враховуючи ринкові умови та поведінку економічних суб'єктів. Розуміти відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.	практичне заняття, аналітична робота, вирішення групових або індивідуальних задач і ситуацій	представлення презентацій, аналіз та вирішених задач і ситуацій, підсумковий контроль
4.2	Вміння демонструвати особисту відповідальність за теоретичні й практичні рекомендації, які можуть бути покладені в основу управлінських рішень і впливати на діяльність економічних суб'єктів.		

4.3	Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності		
-----	--	--	--

Таблиця 3

Методи навчання та методи контролю програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Економічна теорія»

Програмний результат навчання		Методи навчання і викладання	Методи контролю
ПРН 2	Ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення.	- метод передачі і сприйняття навчальної інформації, пробудження наукового інтересу (розповідь, пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, спостереження); - метод практичного засвоєння курсу з допомогою складання тестових завдань, вирішення задач та ситуацій з метою набування умінь і практичних навиків (практична робота, задачі)	Виконання завдань на практичних заняттях, представлення презентацій, виконання завдань самостійної роботи.
ПРН 6	Застосовувати базові знання про основи економічної допомоги об'єктам соціального захисту.	- метод модульного контролю, складання модулів за тематикою лекційних та практичних занять;	Виконання групових та індивідуальних завдань, усне опитування, модульне тестування, підсумковий контроль.
ПРН 11	Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення.	- метод самостійного засвоєння студентами навчального матеріалу у вигляді складання тестів, вирішення задач, написання повідомлень на підставі самостійно опрацьованої базової літератури та додаткових джерел інформації з метою конкретизації й поглиблення базових знань, необхідних умінь та практичних навиків (самостійна робота); - електронні матеріали з курсу на платформі Moodle.	

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи економічної теорії

Тема 1. Предмет і метод економічної теорії

Зародження економіко-теоретичних знань. Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки. Сучасні напрями і течії економічної теорії. Розвиток економічної думки в Україні.

Предмет економічної теорії і його тлумачення різними школами. Складові частини сучасної економічної теорії. Позитивна та нормативна економічна теорія. Економічне мислення, його види та роль у розумінні у розумінні економічного життя суспільства.

Економічні закони, принципи і категорії. Система економічних законів. Методологічні аспекти пізнання, механізму дії та використання економічних законів.

Методи пізнання економічних процесів і явищ. Загальні і спеціальні методи наукового пізнання та їх використання. Функції економічної теорії.

Місце економічної теорії в системі економічних наук. Економічна теорія та економічна політика. економічна теорія як основа економічної політики. Основні напрями, пріоритети, методи інструменти економічної політики.

Topic 2. Economic system of society

Economic needs of society, their essence and structure. Maslow's pyramid. The concept of infinite needs. The law of increasing needs and the mechanism of its action. Problems of using the law of increasing needs in the production of material goods. Economic goods.

Economic interests: essence, subjects, classification. Contradictions of interests of economic agents and forms of their resolution. Interests and needs: dialectic of interrelation. Interaction of needs and interests as a driving force of socio-economic progress.

Economic system, its essence and main structural elements. Types of economic systems. Traditional economy. Economic system of free capitalism. Command and control system. Mixed economy system. Transitional economic systems, their content and main features. Formation of institutional and economic conditions for the transition to a new economic system. Crisis and collapse of the command and control system and the need for the transition of the economy of post-socialist countries to market relations. Concepts of the variety of forms of transition of different countries to a market economy.

The main directions of formation of modern market relations. Formation of state and market mechanisms of economic regulation.

Property as an economic category. Subjects and objects. Types, forms and types of property. The main trends in the development of property at the present stage. The need for various forms of ownership in a market economy. Transformation of forms of ownership in Ukraine. denationalization. privatization

Тема 3. Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства

Виробництво як визначальний фактор потреб суспільства та їх розвитку. Зміст і структура суспільного виробництва. Матеріальне та нематеріальне виробництво, їх сутність та взаємозв'язок.

Ресурси виробництва та їх види. Використання економічних ресурсів. Абсолютна та відносна обмеженість (рідкісність) ресурсів. Основні фактори виробництва та їх взаємозв'язок. Ефективність виробництва, її сутність, економічні та соціальні показники.

Форми організації суспільного виробництва: натуральне та товарне. Еволюція товарного виробництва. Товарне виробництво, умови і причини його виникнення. Проста і розвинена форми товарного виробництва, їх спільні риси та відмінності.

Тема 4. Теорія товару та грошей

Товар і його властивості. Вартість. Мінова вартість. Споживна вартість та її показники. Теорії вартості: трудова, маржиналістська і неокласична. Розвиток товару і товарного виробництва за сучасних умов.

Теоретичні концепції виникнення та сутність грошей. Функції грошей. Історичний підхід у розгляді функцій грошей. Види грошей: паперові, металеві, кредитні, безготівкові, електроні. Обіг готівкових та безготівкових грошей. Сучасні зміни в грошовому обігу. Закони грошового обігу. Історичний досвід України в створенні національної грошової одиниці.

Тема 5. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи

Теоретичні засади становлення ринкових відносин. Об'єктивні умови виникнення ринку та його сутність. Переваги та недоліки ринкового механізму. Структура, види та сегментація ринків. Критерії класифікації ринків. Характерні ознаки сучасного ринку.

Об'єктивна зумовленість та сутність ринкової інфраструктури. Основні суб'єкти ринкової економіки. Держава як суб'єкт ринкового господарства. Соціально-економічна характеристика елементів ринку та умов формування їх в Україні.

Суть попиту та фактори, що його визначають. Закон попиту. Пропозиція. Зміст та фактори, що на неї впливають. Закон пропозиції. Крива пропозиції та її властивості. Ринкова рівновага. Утворення рівноважної ціни та рівноважного обсягу виробництва. Фактори, які впливають на зміну ринкової рівноваги.

Взаємодія попиту та пропозиції. Поняття рівноваги, надлишку, дефіциту. Ринкова ціна та ціна рівноваги. Механізм встановлення ринкової рівноваги (павутиноподібна модель). Вплив зміни попиту та пропозиції на рівновагу. Взаємодія змін попиту та пропозиції. Поняття про надлишок споживача та надлишок виробника.

Концепція еластичності взаємозв'язаних показників. Еластичність попиту за чинниками впливу: еластичність попиту за власною ціною блага, еластичність попиту за ціною взаємодоповнюючого блага та за ціною взаємозамінного блага (перехресна еластичність), еластичність попиту за доходом. Еластичність попиту для нормальних товарів та товарів нижчої якості.

Еластичність пропозиції. Фактори впливу на еластичність пропозиції. Еластичність пропозиції за власною ціною блага, еластичність пропозиції за цінами факторів виробництва.

Сутність ціни. Механізм формування і функції ціни. Види цін. Концепція ціноутворення по Маршалу.

Сутність конкуренції. Місце конкуренції в ринковій економіці. Форми конкуренції. Типи конкурентної поведінки. Функції конкуренції. Методи конкурентної боротьби. Позитивні й негативні наслідки конкуренції. Монополія та типи монополізації. Антимонопольна політика і антимонопольне законодавство. Світовий досвід створення антимонопольного законодавства. Проведення антимонопольної практики. Антимонопольна політика в Україні.

Змістовий модуль 2. Мікроекономіка

Тема 6. Домогосподарство як суб'єкт ринкової економіки. Аналіз поведінки споживача

Домогосподарство як суб'єкт ринкової економіки. Функції та роль домогосподарств в економічному кругообігу.

Корисність і уподобання в економічній теорії. Поняття корисності. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності. Процес споживання та динаміка зміни сукупної та граничної корисності. Закон спадної граничної корисності економічного блага. Уподобання споживача.

Побудова кривих байдужості. Властивості кривих байдужості. Окремі випадки кривих байдужості. Поняття взаємозамінних благ, взаємодоповнюючих благ, нейтральних благ, благ з від'ємною корисністю. Види поверхонь байдужості для перерахованих вище благ (пара взаємозамінних благ, пара взаємодоповнюючих благ).

Гранична норма заміщення. Бюджетні обмеження і можливості споживача. Поняття нахилу бюджетної лінії. Вплив зміни доходу споживача на розміщення бюджетної лінії та процес споживання. Зміна цін та її вплив на бюджет споживача.

Рівновага споживача: економічна, алгебраїчна та графічна інтерпретація. Вибір оптимального споживання. Методи знаходження точки рівноваги.

Реакція споживача на зміну доходу. Крива «доход-споживання». Функція попиту від доходу: крива Енгеля. Окремі випадки: побудова цих кривих для взаємозамінних благ та для взаємодоповнюючих благ. Поняття нормальних благ та благ нижчої споживчої цінності. Функції Торнквіста.

Реакція споживача на зміну цін товарів. Крива «ціна - споживання». Крива індивідуального попиту. Окремі випадки побудови.

Ефект заміни та ефект доходу. Вплив ефектів за Слуцьким та Хіксом. Рівняння Слуцького. Взаємодія ефектів заміни та доходу. Напрямок дії ефекту заміни, напрямку дії ефекту доходу. Поняття звичайних благ та благ Гіффена.

Прийняття рішень в ситуаціях з ризиком. Невизначеність та економічний ризик. Умови схильності та несхильності споживача до ризику. Ризик та ефективність економічних рішень.

Тема 7. Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми.

Підприємство як суб'єкт економічної системи. Організаційно-правові форми підприємств. Соціально-економічна характеристика підприємства. Функції підприємства. Організація процесу виробництва. Обмеженість ресурсів та шляхи її подолання.

Фірма як суб'єкт ринку та виробнича ринкова система. Фактори виробництва та їх класифікація. Мотивація поведінки підприємства (фірми). Економічні періоди функціонування фірми та множина можливих комбінацій ресурсів. Миттєвий, короткостроковий та довгостроковий періоди функціонування підприємства (фірми).

Поняття та параметри виробничої функції. Виробнича функція як економічна модель технології. Способи побудови виробничої функції (табличний, алгебраїчний, графічний). Загальні властивості виробничих функцій.

Виробнича функція з двома змінними факторами. Взаємозаміна факторів. Ізокванта та її властивості. Карта ізоквант. Гранична норма технічного заміщення. Границі заміщення факторів.

Сукупний, середній та граничний продукт у короткостроковому періоді: означення, графічний аналіз взаємного розміщення кривих. Закон спадної продуктивності факторів виробництва.

Зміна технології, зміна масштабу у довгостроковому періоді. Постійна, спадна та зростаюча віддача від масштабу.

Тема 8. Витрати і доходи фірми. Теорія прибутку.

Поняття і види витрат. Економічний та бухгалтерський підходи до визначення витрат. Альтернативні витрати. Явні та неявні; внутрішні та зовнішні витрати. «Нормальний прибуток» як елемент витрат. Економічний та бухгалтерський прибуток.

Витрати виробництва у короткостроковому періоді. Постійні, змінні, сукупні, середні та граничні витрати. Означення, графічний аналіз особливостей взаємного розташування та закономірностей зміни кожного з видів витрат, точки мінімуму та їх взаємне розташування. Закон зростаючих граничних витрат.

Витрати виробництва в довгостроковому періоді. Криві довгострокових витрат та їх види. Поняття ізокошти: означення, побудова, властивості. Карта ізокошт.

Оптимум виробника: вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску. Рівновага виробника: графічна, алгебраїчна та економічна інтерпретації.

Траєкторія розширення виробничої діяльності фірми. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства.

Сукупний, середній та граничний дохід фірми, їх графічне відображення. Граничний дохід та його співвідношення з лінією попиту на продукцію фірми. Дохід та прибуток, способи визначення.

Тема 9. Ринок досконалої конкуренції. Ринок монополістичної конкуренції.

Поняття ринкової структури. Види ринкових структур та їх ознаки.

Характерні риси ринку досконалої конкуренції. Досконало конкурентна фірма та умови її функціонування. Ринковий попит та крива попиту на продукцію фірми за умов досконалої конкуренції.

Сукупний, середній та граничний дохід фірми, їх графічне відображення. Граничний дохід та його співвідношення з лінією попиту на продукцію фірми.

Конкурентна стратегія фірми у довгостроковому періоді. Максимізація прибутку (два підходи.) Дослідження умов прибутковості та збитковості фірми: графічний аналіз впливу ринкової ціни на взаємне розміщення кривих сукупних витрат, сукупного доходу та прибутку фірми – досконалого конкурента. Ринкова ціна та умови: прибутковості фірми, беззбитковості, збитковості, повного згортання виробництва (графічно). Пропозиції фірми і галузі.

Конкурентна стратегія фірми у довгостроковому періоді. Умови довгострокової рівноваги. Пропозиція фірми і галузі у довгостроковому періоді. Ефективність ринку досконалої конкуренції.

Сутність та основні риси монополістичної конкуренції : ознаки та умови функціонування. Умови вступу до галузі.

Ринкова поведінка монополістичного конкурента. Максимізація прибутку. Цінова політика фірми. Короткострокова та довгострокова рівновага галузі (графічна інтерпретація).

Сутність та передумови розвитку нецінової конкуренції, її методи. Поглиблення диференціації продукту: позитивні та негативні наслідки. Вплив рекламної діяльності на обсяги виробництва та витрати. Економічна доцільність реклами.

Суспільна ціна монополістичної конкуренції, порівняльний аналіз з ринком досконалої конкуренції та монопольним ринком.

Тема 10. Монопольний ринок. Олігополістична структура ринку.

Поняття та ознаки чистої монополії. Природні, економічні, адміністративні та правові бар'єри монопольного ринку. Різновиди монополій: відкриті, закриті, природні. Монопсонія.

Визначення монополістом ціни та обсягу виробництва. Максимізація прибутку фірми у короткостроковому періоді. Пропозиція фірми – монополіста та особливості її формування. Цінова дискримінація. Рівновага фірми-монополіста у довгостроковому періоді. Показники виміру монопольної влади. Визначення монопольної ціни на продукцію.

Економічні наслідки та соціальна ціна монополії. Харбергеровські трикутники. Порівняльний аналіз досконалої конкуренції та монополії. Державне регулювання монопольної діяльності, антимонопольна політика.

Олігополія, її сутність. Ознаки олігополії. Основні причини існування олігополії. Різноманітність олігополістичних структур. Загальна взаємозалежність і складність аналізу поведінки підприємства на ринку. Дуополія, суть моделі Курно та Бертрана. Оптимізація обсягу виробництва в умовах дуополії.

Моделі олігополістичного ціноутворення: Цінова війна та її наслідки; картель та легальні угоди; таємні і мовчазні змови (лідерство у цінах). Модель ламаної кривої попиту. Ціноутворення за принципом «витрати плюс ...». Основний зміст нецінової конкуренції.

Науково – технічний прогрес за умов олігополії. Економічні наслідки олігополії. Державне регулювання олігополії.

Тема 11. Утворення похідного попиту. Ринок факторів виробництва

Похідний попит. Взаємозв'язок ринків продукту та факторів виробництва. Попит на продукт та попит на фактори виробництва. Поняття похідного попиту. Споживання факторів виробництва: цілі та обмеження. Вплив різновиду структури ринку продукту на похідний попит.

Похідний попит за досконалої конкуренції. Граничний продукт ресурсу і у грошовому виразі та граничні витрати від використання ресурсу. Правило використання ресурсів фірмою. Крива

попиту фірми на ресурс. Індивідуальний та галузевий попит на фактори виробництва. Зміна обсягу попиту та попиту загалом. Цінова еластичність попиту на ресурс виробництва.

Монопольний похідний попит. Монопольний ринок продукту та ринок факторів виробництва.

Праця як фактор виробництва, її мобільність. Характеристика досконало конкурентного ринку праці. Попит на працю. Граничний вигравш виробника від найму праці. Обґрунтування рішення про найом. Формування індивідуального, галузевого та ринкового попиту на працю.

Ринкова пропозиція праці на досконало конкурентному ринку. Еластичність пропозиції праці. Обґрунтування вибору робітника щодо праці і відпочинку: інструментарій ординалістської теорії корисності. Вплив на вибір робітника ефекту доходу та ефекту заміщення. Рівновага на ринку праці. Ринок праці з недосконалою конкуренцією. Попит монополії на працю та монопольна рівновага. Моносонічний ринок, його особливості.

Контроль профспілок над пропозицією робочої сили, рівнем заробітної плати та продуктивністю праці. Двостороння монополія та визначення реального рівня заробітної плати.

Капітал як фактор виробництва та як ресурс тривалого використання; форми капіталу. Рух капіталу та капітальні фонди. Сутність капіталу, його матеріально-речовий зміст та соціально-економічна форма. Капітал як фактор виробництва. Структура капіталу та його обіг. Кругообіг капіталу. Промисловий капітал. Стадії кругообігу і функціональні форми промислового капіталу. Основний капітал. Фізичне та моральне зношення основного капіталу. Амортизація. Норма амортизації. Амортизаційний фонд к одне з джерел відтворення основного капіталу. Обіговий капітал. Час і швидкість обігу. Фактори, що впливають на швидкість обігу. Оборотні засоби та їх структура. Показники ефективності використання основного та оборотного капіталу. Рентабельність.

Поняття вибору у часі. Споживання та інвестиції. Уподобання у часі. Більша привабливість споживання теперішніх благ. Побудова бюджетного обмеження для випадку вибору обсягів споживання між теперішніми та майбутніми періодами. Оптимальний вибір.

Попит та пропозиція капіталу. Поняття дисконтованої величини. Види процентних ставок. Реальна та номінальна процентні ставки. Рівень дохідності, прибуток на капітал. Показники теперішньої та майбутньої вартості у прийнятті інвестиційних рішень.

Рівновага на ринку капіталу. Формування процентної ставки як рівноважної ціни капіталу.

Ринок землі. Особливості землі як фактора виробництва. Особливості формування пропозиції на землю та попиту на землю. Фактори впливу на попит на землю. Рента. Ціна землі як капіталізована рента.

Тема 12. Економічна ефективність та добробут. Держава в макроекономічній теорії

Поняття ринкової рівноваги. Часткова та загальна рівновага. Ефект зворотного зв'язку. Закон Вальраса.

Необхідність та вигоди ринкового обміну. Порівняння граничних норм заміщення для пар товарів, що обмінюються. Діаграма Еджворта. Ефективність при обміні. Крива контрактів Парето – ефективний розподіл. Крива можливостей споживачів. Загальна рівновага за Парето.

Ефективність у виробничій сфері. Розподіл виробничих ресурсів, діаграма Еджворта. Крива виробничих контрактів. Парето-оптимальний розподіл ресурсів. Ефективність на конкурентних ринках товарів.

Сукупна (зведена) ефективність конкурентних ринків. Причини обмеженої здатності ринкового регулювання. Оптимум та квазіоптимум ринкової системи. Теорія загальної рівноваги та політика в галузі економіки добробуту. Критерії оцінки добробуту.

Позаринкові (зовнішні) ефекти, їх економічний зміст. Суспільні та приватні витрати (вигоди). Коригуючі податки та субсидії. Теорема Коуза-Стіглера. Поняття громадських благ. Приватні та громадські блага. Попит на громадські блага і ефективний їх обсяг. Забезпечення громадськими благами: можливість ринку і держави.

Необхідність та причини втручання держави в економічні процеси за ринкових умов. Функції держави. Позитивний (описовий) аналіз поведінки уряду. Застосування теорії громадського вибору у поведінці уряду.

Змістовий модуль 3. Макроекономіка

Тема 13. Макроекономіка як наука. Макроекономічні показники в системі національних рахунків

Макроекономіка – розділ економічної теорії. Економічна система як об'єкт макроекономічного аналізу. Макроекономічні суб'єкти та їх взаємодія. Основні макроекономічні проблеми й суперечності.

Предмет макроекономіки. Функції макроекономіки. Методологія макроекономіки. Методи і принципи макроекономічних досліджень. Економічне моделювання. екзогенні та ендогенні змінні макроекономічних моделей. Статичні і динамічні моделі. Ex post- аналіз в порівнянні з ex ante аналізом. Мета та завдання макроекономіки. макроекономічний аналіз як інструмент пізнання. Позитивний і нормативний аналіз.

Становлення і розвиток макроекономіки. Сучасні макроекономічні теорії: пост кейнсіанська макроекономіка, неокласична макроекономіка, монетаризм.

Економічний кругообіг у простій економічній системі. Структура моделі економічного кругообігу. Взаємодія між домогосподарствами і фірмами. Ринок ресурсів та ринок продуктів. включення державного сектору в кругообіг доходів і продуктів. Роль фінансових посередників в економічному кругообігу. Модель кругообігу із включенням зовнішньоекономічного сектору.

Система національних рахунків як нормативна баз економічного рахівництва. Сутність СНР та її відмінність від системи балансу народного господарства. Методологічні принципи побудови системи національних рахунків. Основні категорії СНР: додана вартість, інституційні одиниці, сектори, операції, рахунки. Переваги та обмеження СНР. Проблеми впровадження СНР в Україні. Роль макроекономічних показників.

Основні макроекономічні показники: національний обсяг виробництва, загальний рівень цін, зайнятість. Валовий національний дохід та валовий внутрішній продукт. Методи обчислення ВВП: виробничий, кінцевого використання, розподільчий. Визначення кінцевої і проміжної продукції, доданої вартості. Подвійний рахунок та його виключення. Динаміка ВВП в Україні. СНР – система взаємопов'язаних показників. Співвідношення між основними показниками СНР. Чистий національний дохід. Чистий внутрішній продукт. Валовий національний наявний дохід. Обчислення реальних обсягів: номінальний і реальний ВВП. Темп росту й темп приросту реального ВВП. Індекс цін і дефлятор. Інфлювання та дефлювання ВВП. ВВП та суспільний добробут. Особливості макроекономічних показників. Неринкові операції. Зростання вільного часу. Поліпшення якісних характеристик продукції. ВВП та навколишнє середовище. Тіньова економіка. Методика обчислення обсягів тіньової економіки. Чистий економічний добробут.

Тема 14. Макроекономічна нестабільність

Макроекономічна нестабільність і нерівномірність економічного розвитку. Економічні (ділові) цикли. Типи циклів. Теорії циклічних коливань. Циклічні коливання та їх види. Класифікація макроекономічних змінних для типового ділового циклу: проциклічні, антициклічні, ациклічні. Макроекономічний аналіз циклічних коливань.

Циклічність, інфляція й безробіття як форми прояву макроекономічної нестабільності. Державне антициклічне регулювання. Особливості економічного циклу в Україні.

Зайнятість як економічна проблема. Особливості формування, функціонування і регулювання ринку праці. Фактори, які визначають сучасний стан ринку робочої сили. Безробіття: суть, види, значення, наслідки. Класичний і кейнсіанський підходи до пояснення причин безробіття. Природний рівень безробіття. Концепція NAIRU. Закон Оукена. Державне регулювання ринку робочої сили і державна система забезпечення зайнятості. Система соціального захисту населення в умовах ринку. Основні принципи соціального захисту населення.

Особливості формування попиту і пропозиції на ринку праці. Головні тенденції зміни структури зайнятості. Класична і кейнсіанська моделі зайнятості. Економічні та соціальні втрати від безробіття.

Поняття і сутність інфляції. Інфляційна спіраль, інспірована сукупним попитом та інфляційною спіраллю, інспірована сукупною пропозицією. Інфляція та реальний доход. Очікувана і непередбачена інфляція. Помірна інфляція. Галопуюча інфляція. Гіперінфляція. Антиінфляційна політика держави. Соціальні наслідки інфляції.

Інфляція як економічне явище. Причини виникнення інфляції. Інфляція і процентні ставки. Ефект Фішера. Взаємозв'язок інфляції і безробіття. Крива Філіпа. Інфляційний податок та сеньйораж. Крива Лафера для інфляційного податку. Концепції антициклічного регулювання економіки. Державна антиінфляційна політика, її вплив на економічну динаміку. Подолання наслідків інфляції.

Тема 15. Споживання, заощадження та інвестиції

Споживання і особистий доход. Кейнсіанська функція споживання, її графічне зображення. Співвідношення між споживанням і заощадженням в складі доходів.

Функція споживання. Кейнсіанська і класична трактовка теорії споживання і заощаджень. Поняття середньої і граничної схильності до споживання і заощадження.

Інвестиційна функція. Індуційовані і автономні інвестиції. Вплив інвестицій в короткостроковому періоді на сукупний попит. Вплив інвестицій на економічне зростання в довгостроковому періоді. Мультиплікатор. Модель мультиплікатора. Взаємозв'язок моделей мультиплікатора і AD – AS.

Тема 16. Держава в системі макроекономічного регулювання

Необхідність державного регулювання економіки. Держава як суб'єкт регулювання економіки, межі втручання держави в економічний процес.

Форми державного регулювання економіки. Співвідношення державного регулювання економіки з ринковим регулюванням. Механізми державного впливу на економіку, інструменти державного регулювання економіки.

Суть монетарної політики. Дискреційна і недискреційна монетарна політика. Стратегії монетарної політики. Правила проведення монетарної політики. Проблема ефективності монетарної політики. Наслідки монетарної політики за моделлю IS-LM. Координація монетарної та фінансової політики у моделі IS-LM.

Центральний (національний) банк як суб'єкт монетарної політики. Операції центрального (національного) банку і грошова база. Інструменти центрального банку: політика облікової ставки, політика банківських резервів, операції на відкритому ринку. Механізм створення грошей банками. Вплив монетарної політики на економіку: політика «дорогих» та «дешевих» грошей. Передавальний (трансмисійний) механізм монетарної політики. Грошовий та депозитний мультиплікатори.

Зміст фінансової політики: цілі та інструменти. Податкові надходження як основне джерело доходів держави. Прямі й непрямі податки та їх роль у наповненні бюджету. Принципи ефективного оподаткування.

Державні видатки і їх структура. Поточні та капітальні витрати держави. Дискреційна фінансова політика. Стимулююча й стримуюча фінансова політика. Модель впливу державних витрат та податків на сукупний обсяг виробництва. Соціальні трансферти. Стабілізаційний вплив на економіку автоматичної фінансової політики в умовах падіння та зростання виробництва.

Фінансова політика й державний бюджет. Концепції збалансування державного бюджету. Вплив фінансової політики та циклічних коливань на державний бюджет. Бюджетний дефіцит: причини виникнення і економічні наслідки. Циклічний та структурний дефіцити бюджету. Джерела дефіцитного фінансування. Емісійне й боргове фінансування бюджетного дефіциту. Державний борг та його структура. Економічні наслідки державного боргу. Ефект витіснення державою приватних інвестицій і тягар боргу для майбутніх поколінь. Методи управління державним боргом. Рефінансування. Реструктуризація. Списання боргу. Державний борг України та можливості його погашення. Фінансова політика в Україні: основні напрями й протиріччя.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п (с)	лаб	інд.	с.р.		л	п (с)	лаб.	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Основи економічної теорії												
Тема 1. Предмет і метод економічної теорії	10	2	2	-	-	6	10	2	-	-	-	8
Тopic 2. Economic system of society*	10	2*	2*	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 3. Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства	10	2	2	-	-	6	10	-	2	-	-	8
Тема 4. Теорія товару та грошей	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 5. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	50	10	10	-	-	36	50	2	2	-	-	46
Змістовий модуль 2. Мікроекономіка												
Тема 6. Домогосподарство як суб'єкт ринкової економіки. Аналіз поведінки споживача	10	2	4	-	-	4	10	2	-	-	-	8
Тема 7. Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 8. Витрати і доходи фірми. Теорія прибутку.	10	2	4	-	-	4	10	-	2	-	-	8
Тема 9. Ринок досконалої конкуренції. Ринок монополістичної конкуренції.	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 10. Монопольний ринок. Олігополістична структура ринку.	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 11. Утворення похідного попиту. Ринок факторів виробництва.	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 12. Економічна ефективність та добробут. Держава в мікроекономічній теорії	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 2	70	14	18	-	-	38	70	2	2	-	-	66
Змістовий модуль 3. Макроекономіка												
Тема 13. Макроекономіка як наука. Макроекономічні показники в системі національних рахунків	15	2	4	-	-	9	15	2	-	-	-	13
Тема 14. Макроекономічна нестабільність	15	2	2	-	-	11	15	2	-	-	-	13
Тема 15. Споживання, заощадження та інвестиції	15	2	2	-	-	11	15	-	-	-	-	15
Тема 16. Держава в системі макроекономічного регулювання	15	2	2	-	-	11	15	-	-	-	-	15
Разом за змістовим модулем 3	60	8	10	-	-	42	60	4	-	-	-	56
Усього годин	180	32	38	-	-	110	180	8	4	-	-	168

* залучений стейкхолдер для спільного проведення аудиторного заняття

*тема викладається англійською мовою

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
Змістовий модуль 1. Основи економічної теорії			
1	Тема 1. Предмет і метод економічної теорії	2	-
2	Topic 2. Economic system of society*	2	-
3	Тема 3. Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства	2	2
4	Тема 4. Теорія товару та грошей	2	-
5	Тема 5. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи	2	-
	Разом	10	2
Змістовий модуль 2. Мікроекономіка			
6	Тема 6. Домогосподарство як суб'єкт ринкової економіки. Аналіз поведінки споживача	4	-
7	Тема 7. Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми	2	-
8	Тема 8. Витрати і доходи фірми. Теорія прибутку.	4	2
9	Тема 9. Ринок досконалої конкуренції. Ринок монополістичної конкуренції.	2	-
10	Тема 10. Монопольний ринок. Олігополістична структура ринку.	2	-
11	Тема 11. Утворення похідного попиту. Ринок факторів виробництва.	2	-
12	Тема 12. Економічна ефективність та добробут. Держава в макроекономічній теорії	2	-
	Разом	18	2
Змістовий модуль 3. Макроекономіка			
13	Тема 13. Макроекономіка як наука. Макроекономічні показники в системі національних рахунків	4	-
14	Тема 14. Макроекономічна нестабільність	2	-
15	Тема 15. Споживання, заощадження та інвестиції	2	-
16	Тема 16. Держава в системі макроекономічного регулювання	2	-
	Усього годин	10	-
Всього		38	4

6. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ (не передбачено)

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ (не передбачено)

8. Самостійна робота (денна форма)

Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Основи економічної теорії	
Тема 1. Предмет і метод економічної теорії Економічна теорія та економічна політика. економічна теорія як основа економічної політики. Основні напрями, пріоритети, методи інструменти економічної політики.	6
Тема 2. Економічна система суспільства Трансформація форм власності в Україні. Роздержавлення. Приватизація. Сучасний стан відносин власності в Україні.	6
Тема 3. Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства Товарне виробництво як основа ринкової економіки та його роль в економічному розвитку суспільства.	6
Тема 4. Теорія товару та грошей Розвиток товару і товарного виробництва за сучасних умов. Сучасні зміни в грошовому обігу.	6
Тема 5. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи Механізм встановлення ринкової рівноваги (павутиноподібна модель). Антимонопольна політика і антимонопольне законодавство. Проведення антимонопольної практики. Антимонопольна політика в Україні.	6
Змістовий модуль 2. Мікроекономіка	
Тема 6. Домогосподарство як суб'єкт ринкової економіки. Аналіз поведінки споживача Прийняття рішень в ситуаціях з ризиком. Невизначеність та економічний ризик. Умови схильності та несхильності споживача до ризику. Ризик та ефективність економічних рішень.	4
Тема 7. Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми Фактори виробництва та їх класифікація. Мотивація поведінки підприємства (фірми). Загальні властивості виробничих функцій.	6
Тема 8. Витрати і доходи фірми. Теорія прибутку Трасекторія розширення виробничої діяльності фірми. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства.	4
Тема 9. Ринок досконалої конкуренції. Ринок монополістичної конкуренції. Конкурентна стратегія фірми у довгостроковому періоді. Ефективність ринку досконалої конкуренції. Вплив рекламної діяльності на обсяги виробництва та витрати. Суспільна ціна монополістичної конкуренції, порівняльний аналіз з ринком досконалої конкуренції та монопольним ринком	6
Тема 10. Монопольний ринок. Олігополістична структура ринку Економічні наслідки та соціальна ціна монополії. Харбергеровські трикутники. Порівняльний аналіз досконалої конкуренції та монополії. Державне регулювання монопольної діяльності, антимонопольна політика. Державне регулювання олігополії	6
Тема 11. Утворення похідного попиту. Ринки факторів виробництва. Монопольний похідний попит. Монопольний ринок продукту та ринок факторів виробництва. Показники теперішньої та майбутньої вартості у прийнятті інвестиційних рішень. Двостороння монополія та визначення реального рівня заробітної плати	6
Тема 12. Економічна ефективність та добробут. Держава в мікроекономічній теорії: зовнішні ефекти та суспільні блага Сукупна (зведена) ефективність конкурентних ринків.	6

Причини обмеженої здатності ринкового регулювання. Теорія загальної рівноваги та політика в галузі економіки добробуту. Критерії оцінки добробуту. Необхідність та причини втручання держави в економічні процеси за ринкових умов.	
Змістовий модуль 3. Макроекономіка	
Тема 13. Макроекономіка як наука. Макроекономічні показники в системі національних рахунків Становлення та розвиток макроекономіки. Нові макроекономічні показники: індекс людського розвитку (ІЛР); індекс економічної свободи (ІЕС); рівень глобалізації (РГ) та ін.	9
Тема 14. Макроекономічна нестабільність Безробіття в Україні: динаміка, структура. Система соціального захисту населення в умовах воєнного стану. Причини виникнення інфляційного розриву. Крива Філіпса у довгостроковому та короткостроковому періодах	11
Тема 15. Споживання, заощадження та інвестиції Моделі споживання І. Фішера та Ф.Модильяні Неокласична функція інвестицій	11
Тема 16. Держава в системі макроекономічного регулювання Бюджетний дефіцит: причини виникнення і економічні наслідки. Джерела дефіцитного фінансування. Державний борг та його структура. Економічні наслідки державного боргу.	11
Усього годин	110

8. Самостійна робота (заочна форма)

Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Основи економічної теорії	
Тема 1. Предмет і метод економічної теорії Зародження економіко-теоретичних знань. Місце економічної теорії в системі економічних наук. Економічна теорія та економічна політика. економічна теорія як основа економічної політики. Основні напрями, пріоритети, методи інструменти економічної політики.	8
Тема 2. Економічна система суспільства Трансформація форм власності в Україні. Роздержавлення. приватизація. Світовий досвід. Сучасний стан відносин власності в Україні. Економічні школи щодо періодизації суспільного розвитку.	10
Тема 3. Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства Товарне виробництво як основа ринкової економіки та його роль в економічному розвитку суспільства.	8
Тема 4. Теорія товару та грошей Розвиток товару і товарного виробництва за сучасних умов. Сучасні зміни в грошовому обігу. Історичний досвід України в створенні національної грошової одиниці.	10
Тема 5. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи Механізм встановлення ринкової рівноваги (павутиноподібна модель). Вплив зміни попиту та пропозиції на рівновагу. Взаємодія змін попиту та пропозиції. Поняття про надлишок споживача та надлишок виробника. Антимонополярна політика і антимонополярне законодавство. Світовий досвід	10

створення антимонопольного законодавства. Проведення антимонопольної практики. Антимонопольна політика в Україні.	
Змістовий модуль 2. Мікроекономіка	
Тема 6. Домогосподарство як суб'єкт ринкової економіки. Аналіз поведінки споживача Види поверхонь байдужості для окремих благ (пара взаємозамінних благ, пара взаємодоповнюючих благ). Прийняття рішень в ситуаціях з ризиком. Невизначеність та економічний ризик. Умови схильності та несхильності споживача до ризику. Ризик та ефективність економічних рішень.	8
Тема 7. Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми Фактори виробництва та їх класифікація. Мотивація поведінки підприємства (фірми). Загальні властивості виробничих функцій.	10
Тема 8. Витрати і доходи фірми. Теорія прибутку Трасекторія розширення виробничої діяльності фірми. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства.	8
Тема 9. Ринок досконалої конкуренції. Ринок монополістичної конкуренції. Конкурентна стратегія фірми у довгостроковому періоді. Умови довгострокової рівноваги. Пропозиція фірми і галузі у довгостроковому періоді. Ефективність ринку досконалої конкуренції. Вплив рекламної діяльності на обсяги виробництва та витрати. Економічна доцільність реклами. Суспільна ціна монополістичної конкуренції, порівняльний аналіз з ринком досконалої конкуренції та монопольним ринком	10
Тема 10. Монопольний ринок. Олігополістична структура ринку Економічні наслідки та соціальна ціна монополії. Харбергеровські трикутники. Порівняльний аналіз досконалої конкуренції та монополії. Державне регулювання монопольної діяльності, антимонопольна політика. Науково – технічний прогрес за умов олігополії. Економічні наслідки олігополії. Державне регулювання олігополії	10
Тема 11. Утворення похідного попиту. Ринки факторів виробництва. Монопольний похідний попит. Монопольний ринок продукту та ринок факторів виробництва. Показники теперішньої та майбутньої вартості у прийнятті інвестиційних рішень. Контроль профспілок над пропозицією робочої сили, рівнем заробітної плати та продуктивністю праці. Двостороння монополія та визначення реального рівня заробітної плати	10
Тема 12. Економічна ефективність та добробут. Держава в мікроекономічній теорії: зовнішні ефекти та суспільні блага Сукупна (зведена) ефективність конкурентних ринків. Причини обмеженої здатності ринкового регулювання. Оптимум та квазіоптимум ринкової системи. Теорія загальної рівноваги та політика в галузі економіки добробуту. Критерії оцінки добробуту. Необхідність та причини втручання держави в економічні процеси за ринкових умов. Функції держави. Позитивний (описовий) аналіз поведінки уряду. Застосування теорії громадського вибору у поведінці уряду.	10
Змістовий модуль 3. Макроекономіка	
Тема 13. Макроекономіка як наука. Макроекономічні показники в системі національних рахунків Становлення та розвиток макроекономіки. Нові макроекономічні показники: індекс людського розвитку (ІЛР); індекс економічної свободи (ІЕС); рівень глобалізації (РГ) та ін. Номінальний та реальний ВВП (дефлятор ВВП; індекси цін)	13
Тема 14. Макроекономічна нестабільність Безробіття в Україні: динаміка, структура. Система соціального захисту населення в	13

умовах ринку. Причини виникнення інфляційного розриву. Крива Філіпса у довгостроковому та короткостроковому періодах	
Тема 15. Споживання, заощадження та інвестиції Моделі споживання І. Фішера та Ф.Модильяні Неокласична функція інвестицій	15
Тема 16. Держава в системі макроекономічного регулювання Модель IS-LM. Фіскальна і монетарна політика в моделі IS-LM. Фіскальна політика й державний бюджет. Бюджетний дефіцит: причини виникнення і економічні наслідки. Джерела дефіцитного фінансування. Емісійне й боргове фінансування бюджетного дефіциту. Державний борг та його структура. Економічні наслідки державного боргу.	15
Усього годин	168

Рекомендації та завдання для виконання контрольних робіт студентами заочної форми навчання

Цілі виконання контрольної роботи: закріплення і поглиблення теоретичних знань і практичних навичок, засвоєння загальних закономірностей, принципів і методів соціальної відповідальності. Працюючи над контрольною роботою, необхідно показати вміння чітко і стисло викладати матеріал.

Попереднім етапом підготовки до написання контрольної роботи є вивчення наукової літератури, а також найважливіших положень теорії і практики соціальної відповідальності.

Контрольна робота складається з: - трьох теоретичних питань; чотирьох тестових завдань; трьох практичних завдань.

Відповіді на теоретичні питання повинні бути повними, послідовними, зрозумілими для сприйняття. Відповіді на тестові завдання слід обґрунтувати. При виконанні практичних завдань необхідно застосовувати отримані теоретичні знання.

Перелік та зміст практичних та тестових завдань наведено у відповідних методичних вказівках до виконання контрольних робіт і самостійної роботи студентів заочної форми навчання з дисципліни.

Контрольна робота зараховується, якщо повністю освітлені теоретичні і практичні питання, правильно виконані тестові завдання. Робота повертається на доопрацювання у випадку:

- неповного освітлення теоретичних і практичних питань;
- відсутності висновків і пропозицій з питання;
- помилок в тестах, або відсутність пояснень до них;
- недотримання вимог до оформлення роботи.

НОМЕРИ ПИТАНЬ ДО ІНДИВІДУАЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Початкова буква прізвища	Остання цифра номера залікової книжки студентів									
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
А, М, П	1, 18, 36, 54, 72	2, 19, 37, 55, 73	3, 20, 38, 56, 74	4, 21, 39, 57, 75	5, 22, 40, 58, 76	6, 23, 41, 59, 77	7, 24, 42, 60, 78	8, 25, 43, 61, 79	9, 26, 44, 62, 80	10, 27, 45, 63, 81
Є, І, Н	11, 28, 46, 64, 82	12, 29, 47, 65, 83	13, 30, 48, 66, 84	14, 31, 49, 67, 85	15, 32, 50, 68, 86	16, 33, 51, 69, 87	17, 34, 52, 70, 88	18, 35, 53, 71, 89	19, 36, 54, 72, 90	1, 20, 37, 55, 73
Л, Б, Е	2, 21, 38, 56, 74	3, 22, 39, 57, 75	4, 23, 40, 58, 76	5, 24, 41, 59, 77	6, 25, 42, 60, 78	7, 26, 43, 61, 79	8, 27, 44, 62, 80	9, 28, 45, 63, 81	10, 29, 46, 64, 82	11, 30, 47, 65, 83
Д, Р, С	12, 31, 48, 66, 84	13, 32, 49, 67, 85	14, 33, 50, 68, 86	15, 34, 51, 69, 87	16, 35, 52, 70, 88	17, 36, 53, 71, 89	18, 37, 54, 72, 90	1, 19, 38, 55, 73	2, 20, 39, 56, 74	3, 21, 40, 57, 75
Г, К, Х	4, 22, 41, 58, 76	5, 23, 42, 59, 77	6, 24, 43, 60, 78	7, 25, 44, 61, 79	8, 26, 45, 62, 80	9, 27, 46, 63, 81	10, 29, 47, 64, 82	11, 30, 48, 65, 83	12, 31, 49, 66, 84	13, 32, 50, 67, 85
Я, О, В	14, 33, 51, 68, 86	15, 34, 52, 69, 87	16, 35, 53, 70, 88	17, 36, 54, 71, 89	18, 37, 55, 72, 90	1, 19, 38, 56, 73	2, 20, 39, 57, 74	3, 21, 40, 58, 75	4, 22, 41, 59, 76	5, 23, 42, 60, 77
Ч, З, У, Ю	6, 24, 43, 61, 78	7, 25, 44, 62, 79	8, 26, 45, 63, 80	9, 27, 46, 64, 81	10, 28, 47, 65, 82	11, 29, 48, 66, 83	12, 30, 49, 67, 84	13, 31, 50, 68, 85	14, 32, 51, 69, 86	15, 33, 52, 70, 87
Ф, Т, Щ	16, 34, 53, 71, 88	17, 35, 54, 72, 89	18, 36, 55, 73, 90	1, 19, 37, 56, 74	2, 20, 38, 57, 75	3, 21, 39, 58, 76	4, 22, 40, 59, 77	5, 23, 41, 60, 78	6, 24, 42, 61, 79	7, 25, 43, 62, 80
Ш, Ж, Ц	8, 26, 44, 63, 81	9, 27, 45, 64, 82	10, 28, 46, 65, 83	11, 29, 47, 66, 84	12, 30, 48, 67, 85	13, 31, 49, 68, 86	14, 32, 50, 69, 87	15, 33, 51, 70, 88	16, 34, 52, 71, 89	17, 35, 53, 72, 90

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ»

1. Зародження економічної думки в суспільстві. Місце політекономії серед інших теоретичних та спеціальних економічних наук.
2. Основні етапи і напрями розвитку економічної думки: меркантилізм, фізіократизм, класична теорія, марксистська економічна теорія.
3. Сучасні економічні теорії (кейсіанство та неокейсіанство, монетаризм, маржиналізм, інституціоналізм, неолібералізм, математична школа).
4. Економічні закони та категорії, їх характеристика та класифікація.
5. Методи дослідження економічних явищ та процесів.
6. Характеристика продуктивних сил суспільства та суть суспільних відносин.
7. Характеристика виробничих відносин. Суть економічної системи.
8. Фази та сфери суспільного виробництва, їх характеристика.
9. Формаційний підхід до розвитку суспільства.
10. Цивілізаційний підхід розвитку суспільства.
11. Характеристика суспільного продукту та його форм.
12. Національне багатство та національний дохід як форми суспільного продукту.
13. Мотиви економічної діяльності: потреби та економічні інтереси.
14. Суть та класифікація благ, їх взаємозв'язок із виробництвом.
15. Суть економічного прогресу. Його види.
16. Інтенсивний економічний прогрес, його позитивний вплив на економічний розвиток

суспільства.

17. Поняття власності.
18. Економічний та юридичний зміст власності.
19. Місце власності у системі виробничих відносин.
20. Різноманітність форм та видів власності.
21. Розвиток відносин власності в сучасних умовах реформування економіки України.
22. Характеристика об'єктів та суб'єктів власності. їх взаємодія у процесі виробництва.
23. Суть та шляхи роздержавлення. Практика роздержавлення в Україні. її позитивний чи негативний вплив на розвиток економічної системи України.
24. Роздержавлення та приватизація різних форм власності в Україні.
25. Приватна власність як основа розвитку ринкової економіки та підприємницької діяльності.
- Переваги та недоліки приватної власності в суспільному виробництві.
26. Натуральне виробництво, його характеристика.
27. Товарна форма виробництва: умови виникнення, розвиток, форми.
28. Мінова та споживча вартість товару.
29. Виникнення, суть та функції грошей.
30. Грошові системи, їх елементи, та класифікація.
31. Характеристика біметалевих та монометалевих грошових систем.
32. Фактори, які впливають на стійкість грошової системи.
33. Функції ринку та їх характеристика.
34. Суть та структура господарського механізму.
35. Поняття та функції інфраструктури, її основні елементи.
36. Суть підприємства, механізм функціонування, спільні риси всіх підприємств, їх аналіз.
37. Функції підприємства. їх аналіз.
38. Класифікація підприємств.
39. Аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища, їх вплив на розвиток фірми.
40. Вплив зовнішнього середовища на розвиток підприємств в Україні.
41. Капітал та умови його існування.
42. Прибуток, його суть та види. Показники виміру.
43. Формування підприємницького простору, його елементи та фактори, які на них впливають.
44. Суть аграрного виробництва, його важливість для суспільного відтворення.
45. Суть земельної ренти, причини виникнення та класифікація.
46. Держава як суб'єкт економічних відносин. Економічні функції держави.
47. Олігополістична структура ринку. Основні ознаки та причини існування олігополії.
48. Економічний закон зростання потреб.
49. Роздержавлення та приватизація різних форм власності в Україні.
50. Домогосподарства як суб'єкт ринкових відносин.
51. Зміст перехідної економіки, її основні риси і типи.
52. Розвинуті країни ринкової економіки. Країни, що розвиваються. Країни з перехідною економікою.
53. Міжнародний поділ праці і спеціалізація. Міжнародні економічні відносини.
54. Міжнародна економічна інтеграція. Головні інтеграційні угруповання світу.
55. Світове господарство. Його суть і структура.
56. Проблеми економічної відсталості окремих країн.
57. Шляхи розв'язання глобальних проблем.
58. Проблема обмеженості ресурсів та необхідність вибору. Модель і крива виробничих можливостей.
59. Методологія мікроекономічного аналізу та мікроекономічний інструментарій.
60. Поняття корисності економічного блага, сукупна та гранична корисність. Закон спадної граничної корисності.
61. Уподобання споживача. Побудова кривих байдужості.
62. Бюджетне обмеження вибору споживача та його зміни під впливом зміни доходів і цін.
63. Рівновага споживача: сутність та обґрунтування.

64. Залежність споживання благ від доходу споживача. Крива Енгеля.
65. Залежність споживання від зміни цін на блага. Побудова ліній «ціна-споживання» та ліній попиту.
66. Зміст поняття «попит». Індивідуальний і ринковий попит. Закон попиту та обґрунтування його дії.
67. Аналіз змін у попиті й у обсязі попиту . Чинники попиту.
68. Поняття «пропозиція». Індивідуальна і ринкова пропозиція. Закон пропозиції та обґрунтування його дії.
69. Аналіз змін у пропозиції і у обсязі пропозиції. Чинники пропозиції.
70. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага.
71. Вплив зміни попиту та пропозиції на рівновагу. Поняття про надлишок споживача та надлишок виробника.
72. Практичне застосування аналізу рівноваги.
73. Цінова еластичність попиту: суть, зміни, чинники. Еластичність попиту за доходом.
74. Економічні періоди функціонування фірми та множина можливих комбінацій ресурсів.
75. Технічне заміщення факторів виробництва: допустимі межі, норма заміщення.
76. Виробнича функція: поняття і параметри.
77. Характеристика виробничої функції з двома змінними факторами.
78. Сукупний, середній та граничний продукт. Закон спадної продуктивності факторів виробництва.
79. Зміна масштабу у довгостроковому періоді.
80. «Економічний» та «бухгалтерський» підходи до визначення витрат і прибутку підприємства.
81. Характер зміни витрат виробництва у короткостроковому періоді.
82. Ізокоста: поняття, графічна побудова, зміна положення під впливом зміни цін виробничих факторів.
83. Обґрунтування рівноваги виробника на основі спільного аналізу виробничої функції та витрат.
84. Обґрунтування розширення виробничої діяльності підприємства. Графічна побудова траєкторії зростання.
85. Поняття ринкової структури. Види ринкових структур та їх ознаки.
86. Суть та причини безробіття. Характеристика видів безробіття.
87. Суть кейнсіанського механізму державного регулювання.
88. Причини безробіття в Україні. Методи боротьби з ним.
89. Зайнятість та безробіття. Методи обрахунку рівня безробіття та втрат від нього.
90. Суть та характеристика методів обчислення ВВП.

8. Методи навчання

Теоретичні, розрахункові і практичні положення дисципліни вивчаються студентами в процесі роботи над лекційним курсом, участі у практичних заняттях, при виконанні контрольної роботи, самостійній роботі з навчальною і спеціальною літературою.

Лекція є основною формою навчального процесу. Мета лекції – розкрити основні положення теми, досягнення науки, з'ясувати невирішені проблеми, узагальнити досвід роботи, дати рекомендації щодо використання основних висновків за темами на практичних заняттях. Практичне заняття – це колективний науковий пошук певної навчальної проблеми і шляхів її ефективного розв'язання. Учасники заняття аналізують проблему, виявляють причинно-наслідкові зв'язки, висувають шляхи її оптимального вирішення, відповідають на запитання і дискутують. Самостійна робота студентів полягає у вивченні та опрацюванні наукової, навчально-методичної літератури, законодавчих і нормативних актів, виконанні навчальних завдань.

При викладанні навчальної дисципліни для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як: проблемні лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, ділові ігри, презентації.

Проблемні лекції – при читанні лекції студентам даються проблемні питання для самостійного розміркування, на які вони можуть відповісти в процесі лекції. Система питань у ході лекції відіграє активізуючу роль, примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Робота в малих групах – використовуються з метою активізації роботи студентів при проведенні семінарських і практичних занять. Це так звані групи психологічного комфорту, де кожен учасник відіграє особливу роль і певними своїми якостями доповнює інших. Використання цієї технології дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Семінари-дискусії (круглий стіл) – передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Дистанційні технології навчання є однією з форм індивідуалізації освітнього процесу, що ґрунтується на принципах відкритого навчання з широким використанням комп'ютерних навчальних програм різного призначення та створює інформаційне освітнє середовище для передачі веб-ресурсів навчальних дисциплін і взаємодії між учасниками. Дистанційне навчання в Уманському НУС здійснюється відповідно до положення «Про організацію поточного, семестрового контролю та проведення атестації здобувачів освіти із застосуванням дистанційних технологій в Уманському національному університеті садівництва». Для забезпечення освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання в УНУС і використовується система управління навчанням Moodle. Матеріали курсу «Економічна теорія» розміщені на платформі Moodle URL: <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=85>. В разі запровадження карантинних обмежень проводяться відеоконференції в форматі лекцій або семінарів. Зв'язок студентів з викладачем забезпечують різноманітні сучасні платформи, такі як: Zoom, Moodle.

9. Методи контролю

Для забезпечення оцінювання студентів проводиться поточний (модульний) та підсумковий (екзамен) контроль.

Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань та вмінь студентів з того чи іншого модулю.

При контролі систематичності та активності роботи на семінарських заняттях оцінюванню в балах підлягають: рівень знань, необхідний для виконання аналітично-розрахункових робіт, що передбачені завданнями для самостійного опрацювання; повнота, якість і вчасність їх виконання та результати захисту; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські заняття; результати експрес-контролю тощо.

При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінюванню в балах підлягають теоретичні знання і практичні уміння, яких набули студенти після опанування певного модуля.

Модульний контроль проводиться письмово у формі тестів або з використанням платформи MOODLE у формі тестів.

Повторне виконання модульних контрольних робіт та індивідуальних завдань на вищу кількість балів дозволяється, як виняток, з поважних причин за погодженням викладача, який викладає дисципліну, з дозволу декана факультету до початку підсумкового контролю (екзамену).

У разі невиконання певних завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студенти мають право, з дозволу викладача, скласти їх до останнього семінарського заняття. Час і порядок складання визначає викладач.

У разі, коли студент не з'явився на проведення модульної контрольної роботи без поважних причин, він отримує нуль балів. Перездача модульного контролю допускається у строки, які встановлюються викладачем.

Знання студента з певного модуля вважаються незадовільними, за умови коли сума балів його поточної успішності та за модульний контроль складають менше 60% від максимально можливої суми за цей модуль. В такому випадку можливе повторне перескладання модуля у терміни встановлені викладачем.

Рейтингова сума балів з навчальної дисципліни після складання модулів та підсумкового контролю виставляється як сума набраних студентом балів протягом семестру та балів набраних студентом на підсумковому контролі.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі модульні контролі, передбачені для даної навчальної дисципліни і за рейтинговим показником набрали не менш як 35 балів.

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання студентів на заключному етапі вивчення дисципліни і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді екзамену в термін, встановлений графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною робочою програмою навчальної дисципліни. Форма проведення контролю є комбінованою (передбачає усну відповідь на два теоретичних питання і письмово на один комплект тестових завдань). Зміст і структура контрольних завдань, екзаменаційних білетів та критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри.

Якщо у підсумку студент отримав за рейтинговим показником оцінку "FX", то він допускається до повторного складання підсумкового контролю з дисципліни. Студент, допущений до повторного складання підсумкового контролю зобов'язаний у терміни, визначені деканатом, перездати невиконані (або виконані на низькому рівні) завдання поточно-модульного контролю, виконати модульні контролі і скласти підсумковий контроль. Рейтинговий показник студента з навчальної дисципліни при цьому визначається за результатами повторного складання підсумкового контролю і не впливає на загальний рейтинг студента.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

В основу рейтингового оцінювання знань студента закладена спеціальна 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати студент за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, підсумкового контролю тощо). Встановлюється, що при вивченні дисципліни до моменту підсумкового контролю (іспиту) студент може набрати максимально 70 балів. На підсумковому контролі (іспит) студент може набрати максимально 30 балів, що в сумі і дає 100 балів.

1. Систематичність та активність роботи на практичних заняттях.

При контролі систематичності та активності роботи на практичних заняттях оцінюванню в балах підлягають: рівень знань, необхідний для виконання завдань, що передбачені завданнями для самостійного опрацювання; повнота, якість і вчасність їх виконання та результати захисту; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені як предмет дискусії тощо.

2. Модульний контроль.

При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінюванню в балах підлягають теоретичні знання і практичні уміння, яких набули здобувачі після опанування певного змістового модуля. Модульний контроль проводиться письмово у формі тестів (30 тестів за кожним зі змістових модулів). Максимальна оцінка за кожен модульний контроль – 5 балів.

У разі невиконання певних завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студенти мають право, з дозволу викладача, скласти їх до останнього практичного заняття. Час і порядок складання визначає викладач. У разі, коли студент не з'явився на проведення модульної контрольної роботи без поважних причин, він отримує нуль балів. Перездача модульного контролю допускається у строки, які встановлюються викладачем. Знання студента з певного модуля вважаються незадовільними, за умови коли сума балів його поточної успішності та за модульний контроль складають менше 60% від максимально можливої суми за цей модуль. В такому випадку можливе повторне перескладання модуля у терміни, встановлені викладачем.

3. Виконання самостійної роботи.

Самостійна робота здобувачів полягає у вивченні та опрацюванні наукової, навчально-методичної літератури, законодавчих і нормативних актів; виконанні навчальних завдань; опрацюванні лекційного матеріалу; підготовці до виступу на практичних заняттях; поглибленому опрацюванні окремих лекційних тем або питань; пошуку (підборі) та огляді літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; аналітичному розгляді наукових публікацій; контрольній перевірці здобувачами власних знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до модульного контролю.

4. Оцінювання та контроль виконання додаткових видів роботи.

Бали за додаткові види роботи надаються за: представлення результатів науково-дослідних робіт – участь у студентських олімпіадах, конкурсах наукових робіт, грантах, науково-дослідних проєктах – 1–7 балів; публікація наукових статей, тез доповіді на конференції – 1–7 балів.

Кількість балів, які можна набрати у ході вивчення курсу дисципліни розподіляються наступним чином:

Розподіл балів, присвоюваних студентам при вивченні дисципліни «Економічна теорія» (денна форма навчання)

Поточний (модульний контроль)																Бали за додаткову роботу	Підсумковий контроль	Сума			
Кількість балів за змістовий модуль	Змістовий модуль 1 (20 балів)					Змістовий модуль 2 (26 балів)							Змістовий модуль 3 (17 балів)								
Теми	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Модульний контроль (5 балів)	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Модульний контроль (5 балів)	Т 13	Т 14	Т 15	Т 16	Модульний контроль (5 балів)		
Кількість балів за видами робіт, всього	3	3	3	3	3		3	3	3	3	3	3	3		3	3	3	3		3	3
активність на (практичних) семінарських заняттях	2	2	2	2	2		2	2	2	2	2	2	2		2	2	2	2		2	2
виконання самостійної роботи студентів	1	1	1	1	1		1	1	1	1	1	1	1		1	1	1	1		1	1
																7	30	100			

**Розподіл балів, присвоюваних студентам при вивченні дисципліни
«Економічна теорія» (заочна форма навчання)**

Кількість балів за змістовий модуль	Поточний (модульний контроль)																Бали за додаткову роботу	Підсумковий контроль	Сума
	Змістовий модуль 1 (20 балів)					Змістовий модуль 2 (26 балів)							Змістовий модуль 3 (17 балів)						
Теми	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15	Т 16	7	30	100
Кількість балів за видами робіт, всього	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3			
активність на (практичних) семінарських заняттях	-	-	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-			
виконання самостійної роботи студентів	3	3	1	3	3	3	3	1	3	3	3	3	3	3	3	3			
Контрольна робота	15																		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Фротер О.С. Методичні рекомендації для підготовки до практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Економічна теорія» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форми навчання спеціальності 232 «Соціальне забезпечення». Умань, УНУС. 2024. 30 с.

2. Фротер О.С. Методичні рекомендації для виконання самостійної роботи з дисципліни «Економічна теорія» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форми навчання спеціальності 232 «Соціальне забезпечення». Умань, УНУС. 2024. 15 с.

3. Фротер О.С. Економічна теорія. Електронний навчальний курс для дистанційного вивчення навчальної дисципліни «Економічна теорія» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 232 Соціальне забезпечення. URL: <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=85>.

12. Рекомендована література

БАЗОВА

1. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка. Підручник. Книга 1 / за ред. С. Панчишина і П. Островерха. Львів, Апріорі, 2020. 647 с.

2. Башнянин Г. І., Томашик Л. С., Середа А. Р. Макроекономічна теорія: Навч. посібник / За ред. Г. І. Башнянина. Л.: «Новий Світ - 2000», 2005. 552с.

3. Гронтковська Г.Е., Косік А.Ф. Макроекономіка. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2019. 672с.

4. Економічна теорія (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка). Мікроекономіка : навчальний посібник / Мацелюх Н. П., Максименко І. А., Теліщук М. М. та ін. Ірпінь: Університет ДФС України, 2018. 298 с.

5. Економічна теорія (історія економіки та економічної думки, політекономія, мікроекономіка, макроекономіка): у 2-х ч.: Ч. 1: Історія економіки та економічної думки, політекономія: навч. посіб. ; за ред. М. М. Теліщука. Ірпінь, 2020. 544 с.

6. Мікроекономічна теорія: навч. посібник / За ред. д.е.н., проф. Г. І. Башнянина, О.Р. Зав'ялової, к.е.н., доц. О. О. Перепьолкіної. 3-тє вид. перероб. і допов. ЦУЛ. 2021. 391 с.

7. Косік А.Ф., Гронтковська Г.Е. Мікроекономіка: Практикум. К.:ЦНЛ, 2019. 418 с.

8. Кібік О. М., Редіна Є. В., Хаймінова Ю. В., Котлубай В. О., Примаченко І. Ф., Калмикова Н.Ю. Макроекономіка. Мікроекономіка : практикум. Одеса, 2020. 76 с.

9. Мартин О.М. Мікроекономіка: теорія, тести, задачі. Частина І: навчальний посібник. Львів: ЛДУ БЖД, 2021. 271 с.

10. Малахова, Н. Б. Мікроекономічний аналіз: навч. посібник. 2-ге вид. Львів: Магнолія 2006, 2020. 234 с.

11. Макаренко П.М., Попова Т.В., Васильченко О.О. Мікроекономіка. Практикум: навчальний посібник. Мелітополь: Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2018. 457 с.

12. Панчишин С. Макроекономіка. Навчальний посібник. Львів: Апріорі, 2022. 524с.

13. Курс мікроекономіки: навчальний посібник для студентів спеціальностей «Економіка», «Облік і оподаткування», «Менеджмент», «Маркетинг», «Підприємство, торгівля та біржова діяльність» / За ред. С.І. Архієреєва. Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2019. 156 с.

14. Практикум з мікроекономіки до підручника «Мікроекономіка» / [Є. В. Прохорова та ін.]; за наук. ред. А. П. Наливайка; «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана». К.: КНЕУ, 2013. 522 с.

15. Каменева Н.М., Косич М.В., Александрова О.Ю., Мозгова О.Т. Мікроекономіка: Навч. Посібник. Харків: УкрДУЗТ. 2022. 305 с.

16. Базилевич В. Д. Мікроекономіка: Практикум: навч. посіб. / В. Д. Базилевич, К.С. Базилевич. [За ред. В. Д. Базилевича]. 3тє вид., стер. К.: Знання, 2012. 491 с.

17. Економічна теорія: Навчальний посібник [Мудрак Р. П., Бурляй А. П., Костюк В. С., Котвицька Н. М., Нестерчук Я. А., Пенькова О. Г., Ревуцька А. О., Смолій Л. В., Фицик Л. А., Фротер О. С.]. Умань: ВПЦ «Візаві, 2018». 720 с.

18. Мікроекономіка і макроекономіка: підручник у 2 ч. [С. Будаговська, та інш.] / за заг. ред. С. Будаговської. К.: Основи, 2010. Ч.1: Мікроекономіка. С. 7–210.

19. Хмель С.М., Хмель В.І., Зіброва О.В. Мікроекономіка: задачі, вправи, тести : навч. посіб. Харків : ХАІ, 2016. 59 с.

ДОПОМІЖНА

1. Acemoglu D., Laibson D., List J. Microeconomics. London: Pearson, 2019. 514 p.

2. Besanko, D., & Braeutigam, R. (2020). *Microeconomics*. John Wiley & Sons. URL: https://www.academia.edu/39789860/Microeconomics_5th_Edition_Besanko_Et_Al.

3. Gans, J., King, S., Byford, M., & Mankiw, N. G. (2018). *Principles of Microeconomics: Australia and New Zealand Edition*. Cengage AU. URL: <https://search.worldcat.org/title/principles-of-microeconomics/oclc/1023544592>

4. Lesia Barabash, Alla Osipova, Irina Korman, Natalia Olyadnichuk and Oksana Froter, «Strengthening the Financial Components of State Regulation of Agricultural Production in Ukraine». *Proceedings of the 36th International Business Information Management Association (IBIMA)*, ISBN: 978-0- 9998551-5-7, 4–5 November 2020, Granada, Spain, p 7999-8014.

5. Бурляй А.П., Бурляй О.Л., Ревуцька А.О., Іваненко О.О. Методичні засади верифікації поняття «конкуренція»: мікроекономічний аспект. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. Умань, 2021. Вип. 99. Ч.2. С. 18-28.

6. Ревуцька А.О., Фротер О.С. Ефективність функціонування аграрних формувань як джерело їх соціальної відповідальності. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. Випуск 95 Частина 2, 2019, с. 185-197.

7. Осіпова А.А., Фротер О.С., Пархоменко Л.А. Кейнсіанство як економічна стратегія державного регулювання кризового періоду. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Економічні науки». 2020. №11. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-11-6447>.

8. Пархоменко Л. А., Малюга Л. М., Фротер О. С., Нижник І. О. Управління витратами як резерв для підвищення ефективності діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2021. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9754>.

9. Пархоменко Л.А., Фротер О.С. Аграрні проблеми та розвиток фермерства в українській економічній думці. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 34. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-94>.

10. Пархоменко Л.А., Фротер О.С., Осіпова А.А. Сучасний розвиток економічної думки в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 35. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-35-38>.

11. Пархоменко Л.А., Малюга Л.М., Фротер О.С., Нижник І.О. Методи обліку та управління операційними витратами. *Економіка та держава*. 2022. № 1. С. 50-54.

12. Пархоменко Л.А., Загороднюк О.В., Малюга Л.М., Фротер О.С. Удосконалення системи прийняття управлінських рішень щодо управління операційними витратами з метою забезпечення конкурентоспроможності підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10010>.

12. Інформаційні ресурси

Наукові ресурси:

1. Віртуальна електронна бібліотека – ВВМ. URL: <http://www.velib.com/>

2. Електронні каталоги бібліотек України. URL: <http://e-catalog.name/>
3. Електронна бібліотека Lib.com.ua. URL: <http://www.lib.com.ua/>
4. Національна бібліотека імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Українська бібліотека «Джерело». URL: <http://ukrlib.com/>
6. Google Scholar . URL: <https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>.
7. Репозитарій Уманського національного університету садівництва. URL: <http://lib.udau.edu.ua/?locale=uk>.

Ресурси органів державної влади:

1. Президент України: офіційне Інтернет-представництво. URL: <http://www.president.gov.ua>.
2. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
3. Кабінет Міністрів України: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
4. Національний Банк України: офіційний сайт. URL: <http://www.bank.gov.ua>.
5. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України: офіційний веб-сайт. URL: <http://me.kmu.gov.ua>.
6. Міністерство фінансів України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.

Органи державної статистики

1. U.S. Department of the Treasury www.ustreas.gov
2. Bureau of the Public Debt T-Bill, Notes and Bonds www.publicdebt.treas.gov
3. U.S. Bureau of Economic Analysis www.bea.doc.gov
4. U.S. Department of Commerce www.doc.gov
5. National Bureau of Economic Research www.nber.org
6. Investment Company Institute www.ici.org
7. Joint Economic Committee www.house.gov
8. Statistics Canada www.statcan.ca
9. U.K. Office of National Statistics www.ons.gov.uk
10. Japan Economic Planning Agency www.epa.go.jp
11. German Federal Statistical Office www.statistik-bund.de
12. German Finance Ministry www.bundesfinanzministerium.de
13. German Federal Economics Office www.bawi.de.

Освітні курси на інтернет-платформах:

1. Економіка на кожен день. Платформа відкритих онлайн-курсів Prometheus URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+ECO101+2020_T3.
2. Мікроекономіка: Коли ринки зазнають невдачі (Coursera). URL: <https://www.coursera.org/learn/microeconomics-part2/>.
3. Принципи мікроекономіки (Coursera). URL: <https://www.coursera.org/learn/microeconomics>

13. Зміни у робочій програмі на 2024-2025 навчальний рік

У робочу програму дисципліни «Економічна теорія» на 2024-2025 навчальний рік було внесено такі зміни:

1. Зміни у розділі «Мета та завдання дисципліни»: уточнено та розширено інформацію відповідно до нових вимог Положення про методичне забезпечення освітнього процесу в Уманському національному університеті садівництва, затвердженого Вченою радою УНУС протокол № 1 від 08.10.2020, зі змінами та доповненнями від 11.07.2024, протокол №8, та введеного в дію наказом ректора від 11.07.2024 №01-16/18/од. (<https://www.udau.edu.ua/ua/file/iERg>).

2. Корегування розподілу балів за самостійну роботу студентів: переглянуто критерії оцінювання для додаткової роботи студентів, зокрема участь у студентських олімпіадах, конкурсах наукових робіт, грантах, науково-дослідних проектах; публікація наукових статей, тез доповіді на конференції; участь у проведенні наукових дослідів тощо.

3. Оновлення переліку рекомендованої літератури: до списку рекомендованих джерел включено новітні наукові праці та дослідження з економіки, зокрема ті, що стосуються воєнної економіки, макроекономічного управління під час криз та глобальних змін у світовій економіці.

4. Додано розділи «Перезарахування та визнання результатів навчання» та «Політика академічної доброчесності».

14. Перезарахування та визнання результатів навчання

Перезарахування та визнання результатів навчання з дисципліни «Економічна теорія» або окремого її елемента відбувається відповідно до Положення про порядок визнання в Уманському національному університеті садівництва результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті (<https://www.udau.edu.ua/ua/file/4n0x>).

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання в неформальній та інформальній освіті (курси навчання в центрах освіти, курси інтенсивного навчання, семінари, конференції, олімпіади, конкурси наукових робіт, літні чи зимові школи, бізнес-школи, тренінги тощо) в обсязі, що загалом не перевищує 25 % освітньої програми. Визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті дозволяється для дисциплін, які починають викладатися з другого семестру. При цьому визнання результатів проводиться у семестрі, який передуює семестру, у якому згідно з навчальним планом конкретної освітньої програми передбачено вивчення певної дисципліни.

15. Політика академічної доброчесності

У процесі навчання з дисципліни «Економічна теорія», студенти повинні дотримуватися встановлених правил академічної доброчесності, визначених Кодексом доброчесності Уманського національного університету садівництва (<https://www.udau.edu.ua/ua/file/4dH7>) та Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату серед здобувачів вищої освіти в УНУС (<https://www.udau.edu.ua/ua/file/D1iS>). При підготовці письмових робіт, виконанні науково-дослідних завдань, а також під час проведення контрольних заходів очікується, що всі роботи подані студентами будуть їхніми оригінальними дослідженнями та міркуваннями.